

MARION PAUW

STÍNY OSVĚTIMI

PŘELOŽILA JANA LEKKERKERKER

 PRESS

Stíny Osvětími

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Marion Pauw
Stíny Osvětími – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Stíny Osvětlemi

Marion Pauw

 CPRESS

*Věnováno Marijke a Sofii
Památce Selmy*

Člověk je naprogramovaný tak, aby nikdy nepředpokládal, že se situace zhorší. Říká se, že po dešti zase vyjde slunce, ale nikoho už nenapadne, že by taky jednou mohla přijít bouře. Toho dne, kdy jsem kráčela loukami k trati, právě jedna taková zuřila. Neměla jsem kabát, vítr mě rval za vlasy a byla jsem promočená. Bahnitá voda se mi dostala až do bot. Tělo mi ztuhlo zimou. Ten pocit byl tak důvěrně známý, až byl jistým způsobem příjemný.

Přeskočila jsem příkop a stoupla jsem si vedle kolejí, těsně za zatáčkou. Ještě několik minut, než přijede rychlík. Nemyslela jsem na nic zvláštního. Nanejvýš jsem si pomyslela: ještě chvíli.

Nikdo nevěděl, že tam jsem. Ustlala jsem si postel. Šaty jsem poskládala a položila na židli, na hromádku jsem dala i svůj stříbrný kartáč na vlasy. Žádný dopis jsem po sobě nezanechala. Oni to jistě pochopí. Násilí se dá uniknout, když přichází zvenčí. Když ho má člověk v sobě, není kam se hnout.

Bylo slyšet, že se vlak blíží. Svaly se mi zatnuly. Zhluboka jsem se nadechla a připravila se ke skoku.

A v tom jsi tam byla ty.

Ne fyzicky, samozřejmě. Ale viděla jsem tě před sebou: holčičku s vlnitými blondatými vlasy a s modrýma očima. Dívala ses na mě. „Mami!“ křičela jsi. „Mami!“

„Ano, zlatíčko,“ odpověděla jsem do proudu vzduchu z projíždějícího vlaku, který mě praštil do obličeje. „Hned jsem u tebe, zlatíčko.“

Páteční odpoledne

Když se to tak vezme, jsem žena, která sjíždí z dálnice A28 u Leusdenu. Mám zapnuté rádio. Jedu rychlostí sedmdesát pět kilometrů za hodinu. Podřadím na trojku. Život málokdy komplikují události samotné. Vše je jednoduché, dokud si k tomu člověk nezačne bůhvíco domýšlet.

Jenže já mám nutkavé, repetitivní, protichůdné, a tak dominantní myšlenky, že ani nevím, o čem je v rádiu řeč. Podle mé dcery Sofie jsem se zasekla v něčem, čemu ona říká ulpívavé myšlení. Termín, který dle mého není nic víc než módní výkřik, ale nahlas to samozřejmě neříkám. Místo toho jsem se, když to řekla, zúčastněně pousmála. Nejsem hloupá. Myslíte si, že vaše děti jsou vaše, ale stačí, aby šly na kurz rodinné konstelace nebo ayahuascový víkend a najednou je to všechno vaše vina. Z ničeho nic pak potřebují prostor a už je nikdy nevidíte. Já se proto nachytat nenechám, když Sofie vybalí nejnovějšími postřehy. Přijímat rány a dál se ptát je to jediné, co můžete dělat.

Dítě, které se dostane na scesti, to není nic moc. Ale dítě, které se stane psychoterapeutem, to taky nikomu nepřeju. Na Sofiiných webových stránkách stojí, že lidem pomáhá najít jejich autentické já. A očividně jí připadá, že v tom můžu taky udělat pokrok. Trpělivě se podrobuju nevyžádaným, velmi subjektivním a hodiny trvajícím terapiím. Už si ani nedokážu vzpomenout, kdy jsem s dcerou naposledy vedla normální rozhovor. Vždycky to musí být o něčem. Sofie tvrdí, že mám minulost nechat plavat. „Jsi dospělá žena, ale pořád jsi ve vleku té malé holky z dřívějšíka.“ Dnes to tak není. Fakt, že mířím na sídlo *Elzenhoeve*, s onou holkou nemá nic společného. Jde výhradně o to ukázat Sofii, že se nebojím. Nebo jejími slovy: *že si na to troufám*.

Přibrzdím a ťuknu do páčky blinkru pro odbočení doleva. Počkám, až mě mine traktor, který jede v protisměru. Venkovské sídlo je chráněné živým

plotem, aby nebylo z cesty vidět. Nadechnu se a šlápnu na plyn. Pomalu projedu železnou bránou na příjezdovou cestu.

Vzpomínám se nedá věřit, to je vědecky dokázané. Přesto se zdá, že se tu za posledních padesát let nic nezměnilo. Obrovské stromy na obou stranách příjezdové cesty, pompézní dům, který se vynoří za první zatáčkou, záhony s téměř odkvetlými tulipány, trávník, keře hortenzií.

Před domem stojí Renault Clio. Předpokládám, že je to auto ošetřovatelky z *Happy Homecare*. Já mám Volkswagen Polo. Není to kliše, že se ženy přemísťují v malých autech střední třídy? Velká auta v nás vyvolávají úzkost. Dokonce i když musíme převážet děti, drobné domácí potřeby a nákup.

Vystoupím. Kufr nechám na zadním sedadle. Schválně se nedívám do okna. Co kdyby tam seděla. Co bych pak měla udělat? Zamávat?

Když kráčím ke dveřím s hlavou vztyčenou, pod botami mi skřípe nehostinný štěrk, jsem si vědoma toho, jaký dojem dělám na případného pozorovatele. Je můj krok energický? Držení těla sebevědomé? Vyzařuje ze mě dostatečná nonšalance?

Staromódní tahací zvonek byl nahrazen zvonkem s vestavěnou kamerou. Ještě můžu pryč. Po desetiletí jsem se tomuto místu úspěšně vyhýbala, proč bych to teď měla měnit? Zatímco mi ruka váhavě visí ve vzduchoprázdnu, někdo otevře.

„Polekala jsem vás?“

Přede mnou stojí žena v ošetřovatelské uniformě, je veselá, má kudrnaté hnědé vlasy, představí se jako Maartje Franssenová. Odhaduju, že je stejně stará jako Sofie, něco kolem čtyřiceti.

Několik sekund se jí dívám do obličeje, který má nastavený do profesionálního vítacího režimu, a pak na její nataženou ruku. Těsně před tím, než to začne být trapné, nebo vlastně těsně po tom, se mi vrátí duchapřítomnost a také se jí představím.

„Pojďte dál,“ vybídne mě.

Na chodbě poznávám prádelník z dřívějška. Stojí na něm obrovská váza s květinami. Přemítám, jestli si je Alma koupila sama, nebo je dostala, ale pak mi dojde, že jsou umělé. Jistým způsobem se mi uleví.

Maartje převezme můj kabát a obligátně se ptá na provoz po cestě. Patří k lidem, kteří se s lehkostí pohybují po domě jiných lidí, dokáží zprovoznit zcela neznámé pračky a přichystají chleba se sýrem, ještě než vůbec dostanete hlad. Otevře šatník a rutinně pověsí můj kabát mezi Alminy svrchníky. Všimnu si, že se chvěju, a řeknu něco o pracích na dálnici A28.

„Fajn, že jste přišla,“ pronese Maartje. „Alma se strašně těšila.“ Pokyne mi ke schodům, že máme jít nahoru. „Jste jediná, koho ještě má.“

Zůstanu stát na prvních schůdku. „Ona mě nemá,“ prohlásím.

„Co prosím?“

„Alma mě NEMÁ.“

Maartje se empaticky usměje, jako by chápala lépe než já, jak se věci mají.

Elzenhoeve má tři metry široké schodiště s nízkými schody potaženými červeným sametem, jaké byste čekali spíš v paláci. Nad ním je velké okno s vitráží, která má zobrazovat loveckou scénu. Visí tam skleněný lustr. Jako by majitel, který tento dům nechal před sto lety postavit, nařídil: Dejte tam všechno. Je to chamtivý dům pro lidi, kteří nechápou význam slova „dost“.

Maartje jde nahoru přede mnou. Dokonce i přes bílé kalhoty je vidět, že má svalnatá lýtka. Sotva jí stačím. Když vyjdeme nahoru, doufám, že si nevšimne, jak jsem zadýchaná.

„Momentíček.“ Maartje nahlédne za roh. „Jsi vzhůru, Almo?“

Ještě pořád nemám dech pod kontrolou. Myšlenka, že tam leží Alma, tak blízko, tomu nepomáhá. Proč si z toho dělám takovou hlavu? Já jsem teď silná, ona je slabá.

Maartje se s úsměvem otočí zpátky ke mně. „Můžete jít dál.“ Ještě stále uvažuju, že odejdu. Ono opravdu nebývá vždy lepší prostě „se do toho pustit“. Voda se zakalí, když prohrábnete dno. Ale protože se co do srovnaného

životního postoje nechci nechat zahanbit touhle Maartje, nemluvě o tom, jak bych to vysvětlila Sofii, vejdu do ložnice.

Alma leží na smrtelné posteli, váží nanejvýš čtyřicet pět kilo a na rtech má rudou rtěnku. V tomto ohledu se nezměnila. Jinak se podobá každému jinému starému člověku: vrásčitá kůže šedorůžové barvy a prořídle bílé vlasy, přes které prosvítá lebka.

Sedí v posteli podepřená horou polštářů a dívá se na mě se širokým úsměvem. „Charlène! Ty jsi tak zestárla,“ pronese nečekaně čistým hlasem. Ještě pořád mluví jako princezna Beatrix. Ona je příčinou toho, proč si ode dne, kdy jsem odešla z *Elzenhoeve* a přestěhovala se do Amsterdamu, nechávám říkat Charlie.

„Nápodobně,“ odpovím.

Poklepe vedle sebe na okraj postele. Cítím, jak se na mě Maartje dívá. A to je ten jediný důvod, proč neudělám čelem vzad nebo nepřitlačím Almě polštář na namalovanou pusu. „No tak, pojď ke mně.“

Má skvrny na obličejích a zažloutlé bělmo. Dřív jasně hnědé duhovky jsou zamlžené, takže se zdá, že má oči šedé. Ale jestli si myslí, že si jako milující dcera přisednu na kraj postele, tak to se plete.

Maartje, která má teď, jak se zdá, navíc i telepatické schopnosti, k posteli rychle přisune židli. „Dáte si kávu?“ zeptá se.

Posadím se. „Ráda.“

„Pro mě dvojité espresso,“ řekne Alma. Je jasné, že se ještě neodnaučila omotávat si lidi kolem prstu. Dokonce i teď, když leží jako scvrklá hromádka v posteli, má jisté charisma. Dokáže ve vás vzbudit pocit, že jako jediná na světě vidí, jak jste mimořádní. Jednoduchý trik, který funguje na každého. Nemůžu někomu, jako je Maartje, vyčítat, že na to skočila. Alma tuhle hru vydrží hrát dlouho a jen málokomu ukáže svou skutečnou povahu.

„Byla to skvělá žena,“ řeknou, až umře. „Tak srdečná, plná radosti, všude, kam přišla, bylo veselo.“ Ale kdo ji skutečně znal?

Být sám sebou vyžaduje odvahu, jde to totiž ruku v ruce s odmítnutím. Ne každý vás dokáže mít rád takové, jací skutečně jste, se všemi vrtochy a nedostatky. Budete muset přijmout fakt, že nemůžete mít sto nejlepších přátel, že budou dokonce i lidé, kteří vás budou nesnášet. Ale to poslední privilegium si Alma vyhradila výlučně pro mě.

„Konečně jsi tu,“ povzdechne si. „Musela sis dávat tolik načas?“

„Jsem tu jenom proto, že to jinak nešlo. Moc dobře to víš.“

Alma se usměje. „No tak, Charlène.“ Pak už nic neříká. Zdá se, že je se situací spokojená a je naprosto v pohodě. Já se neklidně vrtím na židli a dívám se na fotky na zdi. Alma s mým tátou, muselo jim být tak padesát, při tanci na nóbl večírku, jako by se kolem nich točil celý svět; řada fotek pudlů, portréty z opravdového fotostudia s pozadím z modrého hedvábí; jedna moje fotka, když mi bylo třináct. Mrzutě z ní nahlížím do ložnice. Proč Alma celou tu dobu spávala, vysvlékala se, oblékala se a milovala se pod mým vyčítavým pohledem, je mi záhadou.

„Co se tak chichotáš?“ zeptá se Alma.

„Kvůli té fotce.“

Sleduje můj pohled, a dívá se na fotku, jako by ji viděla poprvé. Pak se něžně usměje. „Byla jsi tak hezká.“ Povzdechne si, jako by se do té doby nejraději vrátila.

„Byla jsem moc tlustá,“ namítnu. „Všechny děti se mi vysmívaly.“

„Ale ne,“ oponuje. „Prostě jen žártily.“

Maartje vejde dovnitř se stříbrným servírovacím táckem, na němž brnkají dva šálky a dva sněhové dortíky z lískových ořechů. „Tak,“ prohlásí zvesela. Postaví kávu a dortíky na noční stolek. Alma se na ně dychtivě dívá. Mně se svírá hrdlo.

„Ty si nedáš?“ zeptá se Alma Maartje.

„Manžel na mě čeká s večerí,“ odpoví.

Alma se natáhne pro dortík, ale s paží na půl cesty se zasekne a zkrvíví se jí obličej. Maartje okamžitě přiskočí a talířek jí podá, ještě než Alma stačí něco říct.

S třesoucíma se rukama se jí podaří dopravit kousek do úst. Poslední články prstů má zdeformované, takže se její ruce podobají pařátům. „Od nejlepšího cukráře v Amersfoortu,“ řekne, když to sousto spolkne. „Několikrát jsme tam spolu byly, pamatuješ si to ještě? Celý dortík sis nacpala do pusy.“

„Ráno jsem si kvůli němu udělala zájízdku,“ vmísí se Maartje družně do hovoru. „Alma ví přesně, co chce.“

Zírám na ten sněhový dortík na wedgwoodském talířku. „Jak tě tohle mohlo napadnout?“ zeptám se.

Alma se na mě dívá tím svým zlostným pohledem, ale nic neříká. Nechci prohrát, takže se na ni také upřeně dívám.

„Jen kousek ochutnejte,“ vybízí mě Maartje. „Je vynikající.“

„Sněhový s lískovými ořechy,“ pokračuje Alma, „protože ho máš tak ráda.“

Slyším svůj vlastní opovrzhlivý smích.

Teprve potom Alma odvrátí pohled a dá si další sousto. „To se hned pozná cukrářské řemeslo,“ pronese s plnou pusou. „Tady na vsi to tak neumí.“

„Je hezké, že si ještě umí tak užívat,“ sdělí mi Maartje. Beze slova se díváme, jak Alma dál jí zákusek. Maartje si pospíší, aby od ní vzala talířek, a podá jí espresso. Alma slyšitelně polkne kávu, jako by měla hrdlo z papíru.

„Když jsem si vzala Freeka, byla jako malá toulavá kočička,“ začne s nečekaným elánem vyprávět. „Úplně zanedbaná a s cucky ve vlasech! Byla s tím práce, to si nemysli, než jsem je rozčesala. A jak si to užívala! Seděla mi na klíně a lehounce u toho vzdychala. Když jsem byla hotová, pokaždé říkala, že mám pokračovat. Hodiny jsme kartáčovaly vlasy.“

S bouchnutím šálek s kávou odložím. Horká tekutina mi teče po rukou, doufám, že to na krémovém koberci zanechá fleky. Pak udělám to, co jsem měla udělat hned: vyjdu z ložnice.

Mezi obšírnou kolekcí Alminých svrchníků vyhledám svůj kabát. Hodím ho na sebe, jako by se počítala každá sekunda. A možná to tak i je: chci odtud co nejrychleji pryč.

Pak si uvědomím, že jsem nahoře zapomněla kabelku. Klidně bych tu nechala peníze, řidičák i platební karty, ale bez klíčků od auta se moc daleko nedostanu. Maartje schází ze schodů. Znovu mi připomene Sofii. Ten klidný pohled, jako kdyby všechno věděla. Není to něco typického pro ženy v tomto věku? Když přicházejí o krásu, nahrazují ji předstíranou moudrostí.

„Pojďme do kuchyně,“ řekne.

„Mohla byste mi zajít do ložnice pro kabelku?“ Kdybych aspoň dokázala ovládat hlas. Co si asi tak o mně Maartje myslí? Že jsem hysterická stará ženská. A navíc tak hrozně nepříjemná k té milé Almě.

Maartje mě popadne za paži a vede mě do kuchyně. „Chápu, že je to těžké, ale zvládneme to.“

Ona mě chápe. Nesnáším, když si lidé, kteří mě neznají, a navíc mají jednostranný pohled na situaci, myslí, že něco chápou. Ačkoli také vím, že je to uklidňující jazyk profesionální pečovatelky. A proto s ní jdu.

Stěny kuchyně jsou pokryté replikou původních kachliček, ale skříňky z přírodního dubového dřeva jsou nové. Kdyby šlo o brožurku realitního makléře, popis by zněl „honosná kuchyně ve venkovském stylu vybavená veškerým moderním zařízením“. Sedneme si k velkému stolu. Když prsty mimoděk přejeďu po jeho dřevěném povrchu, zdá se minulost najednou strašně blízko. Vidím sebe a Almu, jak naproti mně sedí jako žalářník. Hodiny tikají. Už jsem měla dávno spát, ale Alma mi nařídila všechno sníst. S obtížemi přezvykuju. Dřevěná vlákna stolu mě rozptylují.

„Dejte si trochu vody.“ Maartje vezme ze skříně skleničku a otočí kohoutkem. Postaví ji přede mě. „Prosím.“

Sedne si naproti. Kéž by na mě nebylo všechno tak znát. Buď jsem sem neměla jezdit, nebo jsem se měla ovládat. Toto je ten nejhorší myslitelný scénář. Párkrát si loknu.

„Vidím, že na vás to setkání hodně zapůsobilo,“ řekne Maartje.

Zase ta předstíraná empatie. Chci, aby věděla, že jí na to neskočím, ale jak jí to dát jasně najevo? „Nevím, co vám Alma navykládala,“ odpovím, „ale ona není, kým se zdá být.“

„Nejsem tu proto, abych někoho soudila,“ řekne Maartje. Podívá se na hodinky. „Mám ještě pět minut. Co kdybychom probraly chod věci?“

„Já jdu domů.“

„Domů jdu já,“ prohlásí Maartje důrazně. „Dnes už jsem pracovala o hodinu déle než normálně a má rodina na mě čeká.“ Vstane a ukáže na kuchyňské lince na několik krabiček z lékárny. „Alminy léky. Vedle nich je na papírku napsáno, co má brát a kdy. Držte se instrukcí a všechno dopadne dobře.“

„Co jí vlastně je?“

Maartje se na mě podívá, jako by to byla ta nejhlupejší otázka, jakou kdy slyšela. „Je jí devadesát šest let.“

„Má nějaké specifické choroby?“

„Nejvíc ji trápí artróza.“

„Aha,“ řeknu.

„Dále: rozhodně nesmí sama z postele,“ pokračuje Maartje. „O to se ještě někdy pokouší, ale naposledy to skončilo pádem a nechceme, aby si něco zlomila.“

„Dokáže si zajít na záchod?“

„Přitom ji budete muset podpírat.“

Maartje vezme mezitím už prázdnou skleničku z kuchyňského stolu, opláchne ji a dá do myčky. „Nevím, co máte ráda, ale do lednice jsem vám dala dušené hovězí. Pro Almu je tam polévka. Už toho moc nesní.“ Pak rukama tleskne o stehna na znamení, že náš rozhovor je u konce. „Nashle.“

Následuju ji z kuchyně. „Opravdu neexistuje jiné řešení?“

Maartje si vezme kabát z šatní skříně a obleče si jej. „To zvládnete.“ Povzbudivě se na mě dívá. „Určitě.“ A je pryč.

Sednu si na obrovskou rohovou sedačku v obýváku. Dívám se na trávník a výhled za ním. Týden jsme měli teplé jarní počasí, od té doby je to jako dnes – zima a pochmurno. Všechny květiny, které předčasně vyrašily, mají uvadlé květy. Slyšet je jen tikání starých pendlovek na chodbě. Dál už nic. Nikde nikdo, žádný provoz, nic.

1

„Tohle je tvoje nová máma.“

Neslyšela jsem nikoho vejít, protože jsem si četla.

Zavěšená do táty tam stála nádherná mladá žena. Lesklé hnědé vlasy vyčesané do drdolu, dvě dokonalá ouška s perlovými náušnicemi. Dlouhé řasy. A pak ten kostýmek: sáčko ze světle modrého tvídu, který perfektně zdůrazňoval její štíhlý pas, s velkými perlovými knoflíky a vespod přiléhavá sukně ze stejné látky. Kolem ramen měla kožešinovou štólu.

Směje se jako filmová hvězda, trochu pokrčí kolena a podá mi ruku. „Ty jsi určitě Charlène.“

„No tak, dej mámě pusu,“ řekne táta.

Nastaví mi tvář. Voní po směsi Shalimaru a drahého krému. „Jsem si jistá, že se spolu budeme mít moc fajn,“ pronese.

Rozpačitě se usměju. Ještě nikdy jsem nikoho jako ona neviděla. Podobá se filmové hvězdě nebo modelce, každopádně nikomu ze vsi. O Greetě z řeznictví se říká, že je moc hezká, ale na tuhle novou mámu nemá. A moje předchozí máma jí nesahala ani po kotníky. Ta si pořád stěžovala na svou postavu, ale příliš ráda jedla bonbóny, než aby s tím něco udělala. Někdy si dokonce stěžovala s plnou pusou. V posledním roce svého života byla těhotná, takže bylo logické, že ještě víc tloustla. Jednou jsem zaslechla jednu z jejích kamarádek říkat: „Zanedlouho to zase budeš muset shodit!“ Moje předchozí máma se tomu vesele smála, ale občas jsem ji zahlédla, jak se ustaraně dívá do zrcadla.

Už teď mám pocit, že tahle nová máma to má všechno daleko lépe pod kontrolou než ta předešlá. Nedokážu si představit, že by si někdy někde udělala

flíček, že by měla pramínek vlasů špatně nebo že by jí kabelka neladila s botami. Všechno na ní mi připadá perfektní.

„Ukážeš mi svůj pokoj?“ zeptá se. Vezme mě za ruku a já ji vedu. Když se ohlédnou, vidím, jak se na nás táta spokojeně usmívá. Nevzpomínám si, že by se na nás s mámou někdy takhle díval.

Sedne si na taburet u okna a já jí podrobně předvedu své panenky, knihy a dioráma, které jsem vyrobila ve škole.

Prekypuje pozorností a obdivem. Jaký mám hezký pokoj, jak jsem šikovná. A čtu už opravdu tak obtížné knížky? Stále víc se srůstám s rolí nové dcery a jako přídavek zazpívám dokonce i písničku. Mezitím už si táta stoupne do dveří a přihlíží zase tím svým samolibým pohledem.

Po chvíli pronese: „Dost bylo hraní. Almo, zlato, co říkáš na skleničku?“

Nová máma mě pohladí po vlasech. „V nejbližší době tě naučím si je kartáčovat,“ řekne a na vysokých podpatcích, které vypadají jako ze saténu, tátu následuje.

Já dál sedím a ještě jednou se rozhlížím po pokoji, ale teď jejíma očima. Pohled mi padne na fotku mé předchozí mámy. Rok před její smrtí ji pořídil fotograf, kterého nechal táta jednou za rok přijít, aby nás portrétoval. S úsměvem se dívá do objektivu, oči přimhouřené, dásně až příliš obnažené. Fotila se nerada, všechno jí hned přišlo přehnané. „Všechno je marnost a honba za větrem,“ říkala. „Přečti si to v Bibli.“

Vždycky jsem se na tu fotku ráda dívala, vedla jsem s ní dlouhé hovory a někdy jí čtu z Bible, protože vím, že by se jí to zamlouvalo. Ale až teď mi dochází, jak má neupravené vlasy a ve tvářích popraskané žilky. Vypadá jako Santa Klaus. Najednou se za ni stydím. Položím fotku tváří dolů a doufám, že to chápe.

Dohoda zní, že svatba bude skromná, ale i tak si Alma neodpustí sejit ze schodů v bohatě vyšíváném bílém kostýmku a s obrovským perlovým náhrdelníkem

kolem štíhlého krku. Ten kostýmek je inspirovaný návrhem od Givenchyho. Nechala si ho ušít u krejčího v Amsterdamu, který každou sezónu nakupuje střihy od předních pařížských módních domů a exkluzivní klientele šije oblečení na míru. I já mám pro tuto příležitost ušité šaty ze stejné látky. Vlasy mi zdobí velká saténová mašle. Spolu s tátou na ni čekám dole u schodů.

„Ta je krásná, co?“ ozve se táta a položí mi ruku kolem ramen. „To se na nás usmálo štěstí.“

Vzhlednu k němu a mám pocit, že mi pukne srdce, tolik ho mám ráda.

Zatímco nás fotograf fotí, září na Almině tváři úsměv filmové hvězdy. Nastoupíme do velkého modrostříbrného cadillacu, který táta nechal krátce předtím dovézt ze Spojených států. Když jedeme na úřad, lidé se za námi ohlížejí.

Sňatek bude jen občanský. Alma si na náboženství nepotrpí a vzhledem k tomu, že Bůh nedokázal zabránit pohromě s mou předchozí mámou, už ani táta kostel tolik nepotřebuje. Naše hospodyně Hetty si na tu ostudu stěžovala hokynáři, když nám přivezl naši týdenní objednávku nákupu. „Jí se to vyčítat nedá, ale od milostpána bych čekala aspoň nějaký respekt k Pánubohu,“ utrousila. Já jsem byla u toho, ale očividně nikomu nevadilo, že to slyším.

Čeká na nás komorní společnost. Vpředu teta Coby, oblečená do tmavě modrého kostýmku, který na sobě měla i o Vánocích. Bydlela jsem u ní během prvních měsíců po mámině smrti. Táta musel pracovat a potřeboval čas pro sebe. Až na to bude připravený, vezme si mě zpátky a budeme spolu zase šťastní. Tak to alespoň tvrdil. Přesto se mi – navzdory smutku kvůli mámě a bratříčkovi, kterého nikdy nebudu mít – u tety Coby líbilo. Má čtyři děti, tři kluky a holčičku stejně starou jako já.

Když moje předchozí máma ještě nebyla těhotná, často si se mnou hrávala. Ale jak tloustla, byla méně aktivní. Poslední měsíce trávila především v leže na sedačce a nic se jí nechtělo. Také jsem musela být zticha a nesměla jsem si už ani vodit domů kamarádky. „Je to boží zkouška,“ říkávala. „Pro mě, ale také pro tebe.“

Slibovala, že všechno bude lepší, až se to miminko konečně narodí, ale k tomu už nikdy nedošlo.

Díky mámině smrti se mi dostalo pozornosti, jakou jsem dosud nepoznala. Najednou si se mnou všichni chtěli hrát, všichni mě utěšovali, často jsem si mohla říct, co budeme jíst, a známí tety Coby a strýce Jaapa, kterého jsem předtím nikdy neviděla, se na mě dívali s útrpným pohledem. Líbilo se mi, když jsem je slyšela, jak si mezi sebou říkají „chudák dítě“ a „to je ale statečná holčička“. V těch měsících se zdálo, že se svět točí kolem mě.

Utíkám za tetou Coby a natáhnu k ní ruce. Zvedne mě a dá mi pusku. Její tělo mi připomíná tělo předchozí mámy. Také stejně voní: jako by právě upekla dort. „Dítě, dítě, ty vypadáš tak nádherně,“ prohlásí. „Opravdu nóbl.“

Hned jí začnu vyprávět o šatech, kadeřnici, která toho rána speciálně přišla, aby mi naondulovala vlasy, a o květinách, které jsem vybrala s novou mámou.

„Jak jí to říkáš?“ zeptá se teta Coby.

„Nová máma,“ odpovím.

Teta Coby mlčí.

Já mluvím pořád dál: o novém autě, o čtyřposchodovém svatebním dortu a o kartáči ze skutečných kančích štětin, který jsem od Almy dostala. Ústa tety Coby se změní v rovnou čáru a už neřekne ani slovo. Pak mě babička zavolá dovnitř, protože začíná obřad.

Sednu si vedle Almy a táty a dívám se kolem, kdo tam ještě je: nějací tátovi přátelé s manželkami, jeden strýc, několik Alminých přítelkyň a babička. Dědeček už umřel a kde jsou Almini rodiče, to nevím. Zatímco oddávající úředník mluví o velkém štěstí po nešťastném období, dál se dívám za sebe na vchod do malého sálu. Dveře jsou zavřené a teta Coby tu ještě pořád není.

„Nevrť se,“ slyším babičku za sebou. Ta je ještě přísnější než táta.

Jedna z Alminých přítelkyň předčítá báseň. Něco o slunečním světle, které září přes ostnatý drát. Lidé si posílají kapesníčky. Alma mě vezme za ruku

a stiskne ji. Já jí taky stisknu ruku, ale mezitím si dělám stále větší starosti o tetu. Možná že ten sál nemohla najít. Nebo spadla.

Alma a táta vstanou a podají si levou ruku.

„Počkejte, ještě tu není teta Coby!“ vykřiknu.

Táta vypadá našťavaně. Alma se na mě mile usměje. Dokonce na chvilku pustí tátovu ruku, předkloní se a pohladí mě po hlavě. „Ona určitě později přijde. Nedělej si starosti.“

Táta si s novou mámou navzájem slíbí věčnou věrnost. Moc jim to spolu sluší. Tátovi dokonce o moc líp než dřív: víc se směje, nosí hezcí oblečení a má i lepší účes. Naplněná ideou, že i já se stanu lepší verzí sebe samé, když teď Alma vstoupila do naší rodiny, hlasitě spolu s ostatními tleskám při prvním manželském polibku.

Po konci obřadu je u nás doma recepce. Podávají se jednohubky a sklenička portského. Teta Coby tu ještě pořád není. Když se Almy zeptám, kde je, odpoví: „Určitě jí do toho něco přišlo. Nic si z toho nedělej.“ Tak pevně mě obejmě, že nevím, jestli se mi to ještě líbí.

Jedna z Alminých přítelkyň si k nám stoupne, představí se jako teta Esther, a řekne: „Vy máte ale štěstí, že jste se našli.“

„To určitě ano,“ odpoví Alma. „Větší dárek jsem si ani nemohla přát.“

„Přece jen ses dočkala dítěte,“ pokračuje teta Esther. Její zuby jsou zářivě bílé a rovné jako svíčky. Nemůžu z nich spustit oči. „Kdybych já jen měla takové štěstí.“

„Tvě štěstí ještě přijde,“ dodá Alma. „To vím jistě.“

Teta Esther se dívá, jako by se každým okamžikem měla rozbrečet, a já doufám, že rychle odejde. Na svatbě má být člověk veselý. I když má umělé zuby.

Dohněda spálení a s velkým množstvím dárků se rodiče vrací z Toskánska. Dostanu italskou panenku s hnědými lokýnkami, karamelové bombóny, šaty a slamák ovázaný stuhou v barvách italské vlajky. Po večeři mě dají spát, což předtím nebývalo. Táta se většinou po jídle stáhl do kuřárny a mně se věnovala

předchozí máma. S ní jsem hrávala hry jako *Člověče, nezlob se* nebo jsme si povídaly o škole. „Nebudu vám tady překážet,“ říkával táta. Ale teď mu to oividně stojí za to posadit se s novou mámou na okraji mé postele.

„Starala se o tebe Hetty dobře?“ zeptá se Alma.

„To ano,“ řeknu, „ale jsem moc ráda, že teď tu jsi ty.“

Alma se usmívá od ucha k uchu a štouchnu do táty. „Slyšíš to?“

„Mám přečíst kousek z Bible?“ zeptám se, abych udělala ještě větší dojem.

„Fuj, ne,“ rozesměje se Alma. „To přece není knížka pro malé holčičky!“

Chci protestovat, ale pak si uvědomím, že má pravdu. Nikdy mě to ne bavilo, líbila se mi jen dětská Bible a všechny ty příběhy už znám.

Místo toho předčítám ze své nejoblíbenější knížky *Toto*. Je o holčičce, která je stejně stará jako já, je jí devět, přijde o rodiče a ocitne se v sirotčinci. Tam jsou na ni moc přísní. Jsem ráda, že mě nic takového nepotkalo.

Alma se na mě dívá se zatajeným dechem, táta se se zatajeným dechem dívá na Almu a já se dívám, jestli se táta třeba podívá i na mě. Po deseti minutách Alma pronese: „Ty jsi tak nádherně četla. Přečteš nám něco i zítra?“

Natáhne ruku, aby ode mě tu knížku vzala. Můj pohled padne na jizvu na jejím předloktí. Pořádná rýha to je, určitě deset centimetrů, a docela široká.

„Co to tam máš?“ zeptám se.

„Jako malá holka jsem spadla z houpačky,“ odbude mě.

„Jen Almu nechej na pokoji,“ vmísí se do toho táta. Obejme ji, jako by přede mnou potřebovala ochránit.

„Můžu se podívat?“ Chci ji popadnout za předloktí, abych si jizvu prohlédla, ale ona ruku rychle odtáhne a shrne si rukáv.

„Co se děje?“ zeptám se.

„Jizvy jsou ošklivé,“ odpoví. „Dej si pozor, abys nikdy nespadla. Pak zůstaneš pořád hezká a v pořádku.“ Vstane, jako by pospíchala. „Jdeš taky?“ kývne na tátu. Odejdou spolu z pokoje a zapomenou zhasnout.

Ještě pár minut čekám. Pak vstanu a zhasnu sama.

Páteční večer

Na posteli je peřina s květovaným povlečením, ještě jsou na něm vidět sklady. Je z něj cítit chemie. Stěny, na kterých dřív visely plakáty mých oblíbených zpěváků, jsou vymalované nažluto. Veselý odstín, něco mezi okrem a pastelem, který vypadá, jako by pocházel z bilderbergského hotelu osmdesátých let. Jediné, co ještě poznávám, je můj starý pracovní stůl u okna. Sednu si na postel, kufrík mám u nohou. Je to divný pocit být zase ve svém starém pubertáckém pokoji, jako by na všech těch letech mezitím nezáleželo. Viděla jsem půl světa, jsem vdaná, mám za sebou kariéru ilustrátorky, jsem babička dvou vnoučat. Nemám tu co pohledávat.

Otevřu šuplík komody. Dřív jsem v něm mívala spodní prádlo. Teď je prázdný. Otevřu skříň, podívám se do dalších šuplíků. Všechny mé osobní věci zmizely – ne proto, že bych si je vzala s sebou. Co jiného jsem čekala? Že to tu na mě bude všechno ještě po padesáti letech čekat?

Na mobil mi přijde zpráva. Sofie už dvakrát volala. Štve mě, že je to pro ni tak důležité. Naposledy mi tolikrát volala, když si Bobby zlomila nohu a já jsem měla vyzvednout Livu z hokeje.

„Ahoj mamino,“ řekne, když jí volám zpátky. „Už jsem si začínala dělat starosti. Jak to tam jde?“

„Žádné zprávy jsou dobré zprávy,“ řeknu.

„Ty jsi ale protiva. Můžeš mi prostě něco říct, ne?“

Povzdechnu si a lehnu si na svou starou postel. Vypadá to, že strop byl nedávno vybělený. „Nejde to dobře,“ řeknu pak. „Alma se zase hned chovala tak...“

„Jak?“

„Nedokážu to ani vysvětlit. Bylo to bizarní.“

„Musíš jí dát šanci,“ pokračuje Sofie. „Pro ni je to taky těžké.“

„Proč se stavíš na její stranu?“

„Nestavím. Já se ti právě snažím pomoci, aby ses proti ní tak nevyhraňovala. Pak nebudou dvě strany a nikdo si nebude muset mezi vámi vybírat.“ Je na sebe tak pyšná. Nejdřív měla dobré místo v reklamě, ale po narození dvojčat se potýkala se syndromem vyhoření. Dva roky doma probřečela. Myslím, že jsem byla jediná, komu se to zamlouvalo; má role byla tehdy jasná. Od té doby, co absolvovala všemožná studia na terapeutku, mi připadá, že odmítá být nadále mou dcerou. Její klienti jsou lidé, kteří se zasekli, protože setrvali ve starých kolejích. Sofie jim pomáhá vrátit se k jejich podstatě, odkud pak můžou objevovat sami sebe. Očividně to hodně lidí potřebuje. Dokonce má i čekací listinu. Proč se nesoustředí na tamty lidi?

„Nemyslíš si, že se každé dítě jednou musí smířit se svým dětstvím?“

pokračuje Sofie. „Že se dostaneš do bodu, kdy si uvědomíš, že tvoje máma je taky jenom člověk?“

„Alma není moje máma.“

Sofie mluví dál nacvičeným trpělivým tónem. „Alma také jenom předala, co mohla. Jak moc ji opravdu znáš?“

„Líp než kdokoli jiný,“ zasměju se opovržlivě.

Je jasné, že Sofie ještě neskončila; nenechá se vyrušit a pokračuje dál. „Děti na to vždycky doplatí. Máma prostě nemůže dělat všechno dokonale, pokud vůbec víme, jak by to mělo vypadat. Ať už se snažíme sebevíc. Možná že je to právě škodlivé: sebevíc se snažit. To jen tak na okraj.“

Snažím se demonstrativně nevzdychat. „Já tu teorii chápu. Jen si myslím, že se ti to mluví.“

„Co tím myslíš?“

„Ty jsi měla mě.“

Na druhém konci linky se ozve krátký smích. „Ano, mami. To byla teprve paráda.“